

Sygnatura akt IX GC 323/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 22 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Marczewski

Protokolant: p.o. stażysty Jolanta Wenzel

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa T. S. (1)

przeciwko K. B. (1)

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 57.385,47 zł (pięćdziesiąt siedem tysięcy trzysta osiemdziesiąt pięć złotych 47/100) z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 72385, 47 zł od dnia 1 grudnia 2013 roku do dnia 27 lutego 2014 roku

- 57.385,47 zł od dnia 28 lutego 2014 roku do dnia zapłaty.

2. W pozostałym zakresie powództwo oddala.

3. Koszty procesu rozdziela stosunkowo między strony obciążając nimi w 80% pozwanego i 20 % powoda i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6131,30 zł.

SSO Jarosław Marczewski

UZASADNIENIE

Powód **T. S. (1)** w pozwie wniesionym w dniu 6 lutego 2014r. domagał się zasądzenia od pozwanego **K. B. (2)** kwoty 79.056,66 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2013r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, że strony w ramach prowadzonej działalności zawarły umowę na podwykonawstwo robót budowlanych związanych z budową mostu nad rzeką B. w S.. W ramach tej umowy powód wykonał na rzecz pozwanego roboty zbrojeniowe, które zostały odebrane przez stronę pozwaną. Po ich wykonaniu powód wystawił pozwanemu tytułem wynagrodzenia faktury VAT na łączną kwotę 228.501,69 zł. Z wierzytelności tej pozwany zapłacił powodowi kwotę 148.445,03 zł oraz dokonał kompensaty z własnymi wierzytelnościami przysługującymi mu od powoda w kwotach 18.450 zł i 1.943,55 zł.

Do zapłaty pozostała więc dochodzona pozwem kwota 79.056,66 zł, której pozwany nie uregulował.

W dniu 10 marca 2014r. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym nakazał pozwanemu zapłatę kwoty dochodzonej pozwem wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

W ustawowym terminie pozwany złożył sprzeciw, którym zaskarżył w/w nakaz zapłaty w całości, wnosząc o oddalenie powództwa.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie pozwany potwierdził fakt związania stron umową o roboty budowlane z 2 września 2013r. oraz wykonania przez powoda zleconych mu prac, za które należne było mu wynagrodzenie w kwocie 228.501,69 zł. Pozwany przyznał też, że zapłacił powodowi tytułem wynagrodzenia kwotę wskazaną przez powoda w uzasadnieniu pozwu.

Co do reszty należności wynikającej z wystawionych przez powoda faktur pozwany oświadczył, że dokonał z nią potrącenia własnych wierzytelności w kwocie 72.385,47 zł, wynikających z nienależytego zrealizowania przez powoda ciężących na nim obowiązków wynikających z zawartej między stronami umowy, której przedmiotem było wykonanie przez stronę powodową murków prowadzących do klatek ścian szczelinowych na budowie na terenie dworca Ł. F. .

Na przedstawioną do potrącenia wierzytelność składały się:

- a) kwota 15.000 zł tytułem wyrównania szkody poniesionej przez pozwanego na skutek obciążenia go przez generalnego wykonawcę karą umowną za dopuszczenie przez powoda do pracy pracowników po spożyciu alkoholu,
- b) kwota 1.477,75 zł tytułem wyrównania szkody spowodowanej dodatkowym zwiększeniem ilości zużytych materiałów i kosztami prac dodatkowych związanych z wadliwym wykonaniem przez pracowników powoda 3 metrowego odcinka murka bez zbrojenia. Z uwagi na powyższe konieczne było rozebranie murka na tym odcinku i wykonanie go na nowo.
- c) kwota 3.169,35 zł tytułem zwrotu poniesionych przez pozwanego dodatkowych kosztów dzierżawy szalunków związanych z niewykonaniem przez pracowników powoda zakładanej dziennej normy murków prowadzących, co wydłużyło czas prac, a co za tym idzie okres dzierżawy szalunków,
- d) kwota 1.737,29 zł tytułem naprawienia szkody związanej z poniesionymi przez pozwanego opłatami za zdemontowane i zagubione przez pracowników powoda podpory pionujące,
- e) kwota 7.610,55 zł tytułem zwrotu poniesionych przez pozwanego dodatkowych kosztów wynajmu koparki, co było spowodowane nie wywiązywaniem się przez powoda z harmonogramu prac i wykonywania znacznie mniejszej ilości murków dziennie, niż przewidywała to umowa stron,
- f) kwota 1.892,97 zł tytułem zwrotu dodatkowych kosztów zakupu mieszanki betonowej, w wyniku jej nieuzasadnionego, nadmiernego zużycia przez pracowników powoda, spowodowanego niewłaściwym wykonaniem wykopu,
- g) kwota 41.497,56 zł tytułem naprawienia szkody w postaci utraconych przez pozwanego dochodów w związku ze słabym postępem wykonywanych przez powoda prac przy murkach prowadzących.

Pozostała po potrąceniu kwota 1.671,19 zł została powodowi przez pozwanego zapłacona przez co, w opinii strony pozwanej, zwolniła się ona w całości ze zobowiązania wobec powoda.

W replice na złożoną przez pozwanego odpowiedź na pozew powód zaprzeczył twierdzeniom pozwanego, że między stronami doszło do zawarcia umowy, przedmiotem której miało być wykonanie przez powoda murków prowadzących do ścian szczelinowych.

Powód wprawdzie, na prośbę pozwanego, rozpoczął wykonywanie murków, ale strony nie uzgodniły warunków umowy, w tym jej essentialia negotii.

Pozwany nie przekazał powodowi placu budowy i dokumentacji technicznej w związku z czym powód nie był w stanie wykonać kalkulacji prac, które miał wykonać i przedstawić pozwanemu oferty na ich realizację.

Powód zakwestionował też w całości istnienie po stronie pozwanej wierzytelności przedstawionych do potrącenia z należnościami dochodzonymi pozwem.

Z uwagi na powyższe, złożone przez pozwanego oświadczenie o potrąceniu nie mogło doprowadzić do umorzenia wierzytelności dochodzonych pozwem.

W piśmie procesowym z dnia 24 kwietnia 2014r. powód oświadczył, że ogranicza żądanie pozwu i domaga się zasądzenia od pozwanego kwoty 72.385,47 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 grudnia 2013r. i kosztami procesu. W pozostałym zakresie powód nie cofnął pozwu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony prowadzą działalność gospodarczą, w ramach której w dniu 2 września 2013r. zawarły umowę o roboty budowlane. Zgodnie z postanowieniami w/w umowy powód jako podwykonawca pozwanego zobowiązał się wykonać na zlecenie pozwanego, część robót w ramach zadania pn. „Budowa most nad rzeką B. w S.” – zbrojenie klatek ścian szczelinowych, za wynagrodzeniem w kwocie 464.940 zł brutto.

- bezsporne, a nadto umowa stron z dnia 2 września 2013r. k. 11-15,

Powód wykonał w całości powierzone mu prace, a pozwany odebrał je bez zastrzeżeń.

- bezsporne, a nadto protokół odbioru k.20,

Powód wystawił pozwanemu tytułem wynagrodzenia za wykonane roboty faktury VAT:

- w dniu 30 września 2013r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 154.910,17 zł,
- w dniu 31 października 2013r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 73.581,52 zł.

Obie faktury były płatne w terminie 30 dni od dnia ich wystawienia.

- bezsporne, a nadto faktury VAT k. 18,19,

Pozwany w dniu 12 listopada 2013r. zapłacił na poczet należności z faktury VAT nr (...) kwotę 95.459,96 zł.

Z kolei na poczet należności z faktury VAT nr (...) pozwany zapłacił: w dniu 20 stycznia 2014r. kwotę 13.591,52 zł, a w dniu 23 stycznia 2014r kwotę 10.000 zł, w dniu 17 lutego 2014r. kwotę 5.000 zł, a w dniu 28 marca 2014r. kwotę 1.671,19 zł.

- bezsporne, a nadto potwierdzenia przelewów k.24-26,68,

W dniu 31 października 2013r. pozwany wystawił powodowi fakturę VAT na kwotę 1.943,55 zł za elektrody (...), a w dniu 13 grudnia 2013r. fakturę VAT na kwotę 18.450 zł brutto za pełnienie nadzoru nad robotami żelbetowymi. Wierzytelności wynikające z tychże faktur zostały przez pozwanego skompensowane z wierzytelnościami powoda z tytułu wynagrodzenia za wykonanie prac budowlanych przy budowie mostu nad rzeką B..

- bezsporne, a nadto faktur VAT wystawione przez pozwanego k. 22-23, oświadczenie o kompensacie k. 121,

Po dokonanych wpłatach i kompensacie do uregulowania pozostało wynagrodzenie powoda w kwocie 72.385,47 zł.

- bezsporne,

Pozostała do zapłaty kwota wynagrodzenia powoda za prace przy budowie mostu nad rzeką B., nie została przez pozwanego uregulowana, mimo upływu terminów płatności i przesłania powodowi przez pozwanego wezwań do zapłaty .

- bezsporne, a nadto wezwania do zapłaty k. 28,

W dniu 17 października 2013r. pozwany zawarł z (...) s.a. z siedzibą w W. umowę o roboty budowlane na podstawie której, zobowiązał się do wykonania 600 metrów murków prowadzących do ścian szczelinowych na budowie realizowanej na stacji Ł. F.. Pozwany zobowiązał się do wykonania 40 metrów bieżących murków dziennie. Strony ustaliły w umowie, że za realizację powierzonych prac, pozwany otrzyma wynagrodzenie w kwocie 264.000 zł netto.

Zgodnie z postanowieniami umowy pozwany zobowiązany był do zapłaty Z. S. kwoty 5.000 zł za każdy stwierdzony przypadek przebywania na terenie budowy pracownika pod wpływem alkoholu.

- bezsporne, a nadto umowa pozwanego z Z. S. k. 69-74,

Z uwagi na to, że pozwany był zadowolony ze współpracy z powodem przez realizacją prac przy budowie mostu nad rzeką B., pozwany poprosił powoda, by ten podjął się wykonania robót przy budowie murków prowadzących na budowie realizowanej na stacji kolejowej Ł.. Pozwany poprosił powoda by jak najszybciej rozpoczął prace przy murkach, gdyż zgodnie z postanowieniami umowy zawartej z Z. S., K. B. (1) miał obowiązek wykonania 40 metrów bieżących murków dziennie, a nie dysponował wtedy żadną własną brygadą budowlaną, która mogłaby zrealizować te roboty.

- dowód: zeznania pozwanego k. 326-328 , zeznania powoda k.324-326

Powód, przystając na prośbę pozwanego, oddelegował do wykonywania murków prowadzących grupę sześciu swoich pracowników, którzy przystąpili do realizacji robót. Przedstawiciel powoda – T. S. (2) otrzymał od R. T. rysunki techniczne dotyczące murków, które miały zostać wykonane.

Warunki umowy miały być uzgodnione przez strony w trakcie ich realizacji, co jednak nie nastąpiło, w związku z czym pracownicy powoda zeszli z placu budowy po około tygodniu wykonywania prac. W tym czasie wybudowali oni około 15 metrów bieżących murków.

- dowód: zeznania powoda k.324-326, zeznania świadka T. S. (2) k.278-280, zeznania świadka R. T. k. 298,

Strony nie uzgodniły, że powód ma obowiązek wykonać 40 metrów bieżących murka dziennie.

- dowód: zeznania powoda k.324-326,

W dniu 18 października 2013r. przedstawiciele Zakładani S. dokonali kontroli trzeźwości pracowników powoda na budowie. Po jej przeprowadzeniu stwierdzili, że trzech z nich: K. G., P. K. i M. K. (1) znajdują się pod wpływem alkoholu.

Z uwagi na powyższe, pracownicy ci zostali usunięci z placu budowy, a Z. S. obciążyło pozwanego z tego tytułu karą umowną w łącznej kwocie 15.000zł.

- bezsporne, protokoły badania trzeźwości pracowników powoda k.97-99, nota księgową k. 112, pismo Z. S. k.83,

Powyzsza kwota została potrącona przez Z. S. z wynagrodzenia powoda za wykonanie murków prowadzących.

- bezsporne, a nadto zeznania pozwanego k.326-328, zeznania świadka R. T. k. 298,

W dniu 17 stycznia 2013r. pozwany wystosował do powoda pismo, w którym oświadczył, że w związku z nienależytym wykonaniem przez powoda prac przy budowie murków prowadzących, pozwany poniósł szkodę w łącznej wysokości 72.385,47 zł, na którą składają się:

- kara za nieprzestrzeganie przepisów bhp i dopuszczenie do pracy trzech nietrzeźwych pracowników – 15.000 zł,
- koszt dodatkowych robót i dodatkowego zużycia materiałów związany z nie wbudowaniem przez pracowników powoda zbrojenia na 3 metrowym odcinku murka- 1.477,75 zł,

- koszt dodatkowej dzierżawy szalunków w związku z nie realizowaniem przez powoda zakładanej ilości dziennej powierzonych mu do wykonania prac – 3.169,35zł,
- koszt dodatkowej opłaty za zdemontowane i zagubione elementy szalunków - 1737,29 zł,
- koszt dodatkowej pracy sprzętu budowlanego w związku z nie realizowaniem przez powoda zakładanej ilości dziennej powierzonych mu do wykonania prac – 7.610,55 zł,
- koszt nieuzasadnionego, niezgodnego z dokumentacją projektową zwiększonego zużycia mieszanki betonowej – 1.892,97 zł,
- koszt utraconych dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej przez pozwanego – 41.497,56 zł.

- dowód: pismo pozwanego k. 104-107,

W dniu 18 lutego 2014r. pozwany złożył powodowi oświadczenie o potrąceniu z jego wierzytelnością z tytułu wynagrodzenia za prace wykonywane przy budowie mostu nad rzeką B. wierzytelności pozwanego wskazanych w piśmie z 17 stycznia 2013r.

- dowód: oświadczenie o potrąceniu k.121,

Powyższe oświadczenie zostało zakwestionowane przez powoda w piśmie z dnia 10 marca 2014r., gdyż jego zdaniem było ono bezskuteczne.

- dowód: pismo powoda z 10 marca 2014r. k. 189,

Oceniając materiał dowodowy Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty. Nie wykazują one śladów podrobienia, czy przerobienia, a ich treść i autentyczność nie były kwestionowane przez strony procesu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków S. W., P. G., K. G., M. K. (2), M. K. (1), gdyż są one jasne, logiczne znajdują potwierdzenie w pozostałym uznanym za wiarygodny materiale dowodowym, w tym w treści zgromadzonych w sprawie dokumentów.

Oceniając zeznania świadka Ł. S. Sąd uznał je za prawdziwe jedynie w części. Zdaniem Sądu na wiarę nie zasługują twierdzenia świadka z których wynikało, że strony ustnie ustaliły wszystkie istotne elementy umowy, na podstawie której powód miał wykonać na zlecenie pozwanego murki prowadzące do ścian szczelinowych.

Zeznania te znajdują potwierdzenie jedynie w zeznaniach pozwanego, a pozostają w sprzeczności z zeznaniami powoda oraz innych przesłuchanych w sprawie świadków. Należy przy tym zauważyć, że świadek S. wskazując, że strony ustaliły wszystkie istotne elementy umowy, przy czym miał być obecny, nie potrafił podać szczegółów dotyczących tych ustaleń w tym stawki wynagrodzenia, które powód miał otrzymać za realizację robót.

Należy także zauważyć, że strony, przed zawarciem umowy dotyczącej prac nad rzeką B., nigdy ze sobą nie współpracowały. W związku z powyższym nie można uznać za wiarygodne twierdzeń pozwanego, że dokonały one ustnych uzgodnień co do wszystkich istotnych warunków umowy, nie stwierdzając ich pismem tym bardziej, że umowa dotycząca prac przy moście nad B. została zawarta na piśmie.

Z powyższych względów za nieprawdziwe uznano także zeznania pozwanego co do ustnego ustalenia przez strony istotnych elementów umowy w tym przyjęcia przez powoda na siebie obowiązku wykonania 40 metrów bieżących murków.

Okoliczność ta jest w ocenie Sądu nieprawdopodobna także z tego względu, że powód skierował do pracy grupę liczącą jedynie sześciu pracowników. Gdyby rzeczywiście umówił się z pozwanym, że wykona 40 metrów bieżących murka

dziennie, z pewnością skierowałyby do pracy zdecydowanie większą grupę osób, która byłaby w stanie wykonać taką ilość prac.

W ocenie Sądu za wiarę nie zasługują także twierdzenia świadka S. i pozwanego, którzy zeznali, że pracownicy powoda w sposób nieprawidłowy wykonywali prace przy budowie murków w tym nie uzbroili około 3 metrów murka, w związku z czym pozwany musiał go skuć, uzbroić i wykonać na nowo. Zeznania te pozostają w sprzeczności z zeznaniami pozostałych przesłuchanych w sprawie świadków oraz powoda. Nie zostały przy tym potwierdzone innymi dowodami, w tym dokumentacją fotograficzną.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków T. S. (2) i R. T.. Były one jasne, spontaniczne i nie wykazywały sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym, któremu Sąd również przyznał przymiot wiarygodności.

T. S. (2) jest ojcem powoda, który kierował pracą pracowników syna na budowie i miał dużą wiedzę w zakresie prac wykonywanych przy budowie murków prowadzących oraz ustaleń stron w przedmiocie warunków umowy.

Z kolei świadek T. był na budowie przedstawicielem Z. S. i będąc osobą bezstronną, nie związaną z żadną ze stron procesu, w sposób zwięzły i rzeczowy przedstawił przebieg prac na budowie oraz występujące w ich trakcie problemy.

Sąd uznał za prawdziwe zeznania powoda. Są one jasne i logiczne. Znajdują także potwierdzenie w pozostałym uznanym za wiarygodny, zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Rozbieżności w zeznaniach powoda i pozwanego dotyczyły przede wszystkim faktu zawarcia między stronami umowy na wykonanie murków prowadzących i jej treści.

Jak wyżej wskazano, Sąd w oparciu o przytoczone przy ocenie zeznań świadka S. argumenty przyjął, że umowy takiej nie zawarto, a także że powód nie zobowiązał się do wykonania 40 metrów bieżących murków prowadzących dziennie.

W zakresie, w którym zeznania pozwanego nie były sprzeczne z zeznaniami powoda uznano je za wiarygodne.

Sąd oddalił złożony przez pozwanego wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, gdyż w ocenie Sądu, z uwagi na ustalenie, że strony nie zawarły umowy o roboty budowlane, w której powód przyjął na siebie obowiązek wykonania 40 metrów bieżących murków dziennie. Z uwagi na to bezzasadne były twierdzenia pozwanego, że na skutek nie wykonania przez powoda ustalonej ilości murków pozwany utracił dochody z prowadzonej działalności gospodarczej.

Poza tym należy stwierdzić, że biegły nie byłby w stanie wydać opinii na okoliczność wysokości ewentualnej szkody pozwanego, gdyż dla jej ustalenia konieczne było zapoznanie się z dokumentacją księgowo – rachunkową strony pozwanej, która nie została złożona do akt sprawy, a pozwanym nie składał wniosku o przeprowadzenie z niej dowodu.

Sąd zważył co następuje:

W rozpoznawanej sprawie powód dochodził od pozwanego zapłaty wynagrodzenia za wykonanie prace zleconych mu na podstawie zawartej między stronami umowy o roboty budowlane w ramach której, powód wykonywał na zlecenie pozwanego kosze zbrojeniowe do ścian szczelinowych przy budowie mostu na rzece B..

Zgodnie z art. 647 k.c., przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Umowa o roboty budowlane jest umową wzajemną, gdyż świadczenie przyjmującego zlecenie (wykonanie robót budowlanych) jest odpowiednikiem świadczenia zlecającego (zapłaty umówionego wynagrodzenia) – art. 487§2 k.c. Zgodnie z art. 488 § 1 k.c. świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych winny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia Sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż

jedna ze stron jest zobowiązana do wcześniejszego świadczenia. Jeżeli świadczenia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, dopóki druga strona nie zaoferuje świadczenia wzajemnego (art. 488 § 2 k.c.).

Analizując treść powyższych przepisów należy stwierdzić, że leżący po stronie pozwanej obowiązek zapłaty powodowi wynagrodzenia aktualizował się po wykonaniu przez niego zleconych mu robót.

Bezspornym między stronami było, że po zrealizowaniu powierzonych mu prac, powód wystawił pozwanemu, tytułem wynagrodzenia, dwie faktury VAT na łączną kwotę 228.501,69 zł.

Na skutek dokonanych przez pozwanego wpłat i kompensat z należnościami wynikającymi z wystawionych przez niego faktur VAT za elektrody i sprawowanie nadzoru nad robotami żelbetowymi, do zapłaty pozostała kwota 72.385,47 zł do której powód ograniczył powództwo.

Pozwany podnosił w trakcie procesu, że wierzytelność ta uległa umorzeniu na skutek złożonego przez niego oświadczenia o potrąceniu.

Zgodnie z brzmieniem art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczonej tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym.

Potrącenie następuje przez jednostronną czynność prawną jednego z wzajemnych wierzycieli. Skutkiem tej czynności jest wygaśnięcie wierzytelności obu stron do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.), z chwilą kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 zd. 2 k.c. w zw. z art. 498 § 1 k.c.). Oświadczenie o potrąceniu może być składane poza postępowaniem toczącym się z powództwa wierzyciela wzajemnego i podlega ogólnym przepisom, co do sposobu i chwili złożenia (art. 60 i 61 k.c.), a jeżeli zostanie złożone skutecznie, ze względu na skutek umarzający, tworzy nową treść stosunku prawnego między stronami wykraczającą, ze względu na konsekwencje mocy wstecznej, nawet poza treść zobowiązania z chwili złożenia oświadczenia. Jeżeli zatem dojdzie do procesu o roszczenie wierzyciela wzajemnego, obrona pozwanego przeciwko skierowanemu przez powoda w stosunku do niego żądaniu może polegać na podniesieniu zarzutu nieistnienia roszczenia powoda ze względu na umorzenie wierzytelności przed wszczęciem procesu. Złożenie oświadczenia o potrąceniu poza procesem, w razie spełnienia przesłanek materialnoprawnych, prowadzi przeto do wygaśnięcia wierzytelności i może wpłynąć na treść rozstrzygnięcia o zasadności powództwa.

Wytoczenie powództwa przez wierzyciela wzajemnego nie pozbawia pozwanego uprawnienia do dokonywania czynności prawnych prowadzonych do wyjaśnienia dochodzonej wierzytelności. Jeżeli jest on również wierzycielem powoda, może w szczególności złożyć oświadczenie o potrąceniu w toku procesu, składając jednocześnie procesowy zarzut potrącenia. Zarzut potrącenia jest oświadczeniem wymaganym w art. 499 k.c., składanym powodowi, w celu umorzenia ich wzajemnych wierzytelności i zarazem jest żądaniem skierowanym do sądu, aby uznając jego skuteczność, uwzględnił to umorzenie wierzytelności powoda i w takim zakresie oddalił jego powództwo. Dla osiągnięcia takiego skutku pozwany winien jednak zindywidualizować swoją wierzytelność oraz skonkretyzować jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością powoda, wskazując zwłaszcza przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania. Procesowy aspekt zarzutu wyraża się zatem najpełniej w żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części (por. uchwała SN z 19 października 2007 r., III CZP 58/07 OSNC 2008/5/44).

Z powyższego wynika zatem, iż potrącenie jako czynność materialnoprawna, prowadząca do wygaśnięcia zobowiązania, niezależnie od tego, czy dokonane poza postępowaniem toczącym się z powództwa wierzyciela wzajemnego, czy też w jego toku, dla swojej skuteczności, stosownie do art. 499 k.c., wymaga złożenia oświadczenia woli. Do potrącenia długu z wierzytelnością nie dochodzi bowiem automatycznie przez to, że istnieją dwie wzajemne wierzytelności nadające się do potrącenia, ale konieczne jest oświadczenie, iż korzysta się z prawa potrącenia (por. postanowienie SN z dnia 8 lutego 2000 r., I CKN 398/98, Lex nr 50856). Oświadczenie to wywrze przy tym swój skutek

z chwilą, kiedy doszło do drugiej strony w taki sposób, że mogła się zapoznać z jego treścią – art. 61§1 kc. Niezależnie od powyższego oświadczenie o potrąceniu musi być jednoznaczne i wymaga wyraźnego wskazania wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia. Przyjmuje się zatem, iż niewątpliwym warunkiem skuteczności oświadczenia o potrąceniu składanego drugiej stronie, jeżeli chodzi o wzajemną wierzytelność potrącającego, jest jej skonkretyzowanie pod względem rodzajowym, terminowym i wartościowym, w tym dokładne określenie kwoty pieniężnej w jakiej ta wierzytelność się wyraża (por. wyrok SN z 4 lutego 2000 r., II CKN 730/98 niepubl.; wyrok SN z 27 sierpnia 1970, II CR 377/70 niepubl.; wyrok SN z 30 maja 1968, II PR 202/68, Lex nr 6353; wyrok SN z 28 października 1999 r. II CKN 551/98, OSNC 2000/5/89).

Z uwagi na to, dla rozstrzygnięcia o zasadności powództwa koniecznym było ustalenie przez Sąd czy pozwanemu przysługiwało wymagalne względem powoda wierzytelności przedstawione do potrącenia.

Wykazanie istnienia wierzytelności objętych oświadczeniem o potrąceniu i ich wysokości obciążało przy tym pozwanego, gdyż to on wywodził z tego faktu korzystne dla siebie skutki prawne w postaci umorzenia wierzytelności objętej pozwem (art. 6 k.c.).

Na przedstawioną przez pozwanego do potrącenia wierzytelność składały się:

- kara za nieprzestrzeganie przepisów bhp i dopuszczenie do pracy trzech nietrzeźwych pracowników – 15.000 zł,
- koszt dodatkowych robót i dodatkowego zużycia materiałów związany z nie wbudowaniem przez pracowników powoda zbrojenia na 3 metrowym odcinku murka- 1.477,75 zł,
- koszt dodatkowej dzierżawy szalunków w związku z nie realizowaniem przez powoda zakładanej ilości dziennej powierzonych mu do wykonania prac – 3.169,35 zł,
- koszt dodatkowej opłaty za zdemontowane i zagubione elementy szalunków - 1737,29 zł,
- koszt dodatkowej pracy sprzętu budowlanego w związku z nie realizowaniem przez powoda zakładanej ilości dziennej powierzonych mu do wykonania prac – 7.610,55 zł,
- koszt nieuzasadnionego, niezgodnego z dokumentacją projektową zwiększonego zużycia mieszanki betonowej – 1.892,97 zł,
- koszt utraconych dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej przez pozwanego – 41.497,56 zł.

W ocenie Sądu pozwanemu przysługiwała w stosunku do powoda wierzytelność o naprawienie szkody poniesionej na skutek potrącenia przez Z. S. z wierzytelnością pozwanego kwoty 15.000 zł którą obciążono go w związku ze stwierdzeniem stawienia się na teren budowy trzech pracowników powoda, w stanie nietrzeźwości.

Obciążenie to nastąpiło na podstawie postanowień umowy łączącej pozwanego z Z. S. zgodnie z którymi, spółka ta mogła obciążyć powoda karą w wysokości 5000 zł za każdy stwierdzony przypadek stawienia się do pracy na budowie nietrzeźwego pracownika.

Powód podnosił, że pozwany nie miał podstaw do obciążenia go obowiązkiem zwrotu zapłaconej Z. S. kwoty, gdyż strony procesu nie dokonały żadnych ustaleń w przedmiocie obciążenia powoda karami umownymi, a powód nie był stroną umowy z Z. S..

Zdaniem Sądu, argumenty powoda nie są trafne.

Wprawdzie w istocie powód nie był stroną umowy z Z. S. ani nie umówił się z pozwanym, że w przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości u jego pracownika, zapłaci pozwanemu karę umowną, ale należy zauważyć, że do obciążenia

pozwanego obowiązkiem zapłaty kwoty 15.000 zł doszło z uwagi na stawienie się do pracy trzech nietrzeźwych pracowników powoda.

W ocenie Sądu, powód podejmując prace przy wykonywaniu murków prowadzących zobowiązany był do sprawowania należytego nadzoru nad swoimi pracownikami.

Zgodnie z art.430 k.c. odpowiada on bowiem za szkodę wyrządzoną z winy osób, którym powierzył wykonywanie prac, a które podlegały jego kierownictwu i miały obowiązek stosowania się do jego wskazówek.

W sprawie bezspornym było, że do szkody doszło na skutek zawinionego zachowania pracowników powoda, którzy nietrzeźwi stawili się do pracy na terenie budowy.

Sytuacja ta była spowodowana także nienależytym wykonywaniem przez powoda obowiązków nadzorczych.

Okoliczności te stały się bezpośrednią przyczyną naliczenia pozwanemu przez Z. S. kary w wysokości 15.000 zł.

Z uwagi na powyższe powód ponosi względem pozwanego odpowiedzialność za zapłatę w/w kwoty na podstawie art. 415 k.c. w zw. z art. 430 k.c.

To z winy powoda – braku należytej staranności w nadzorze nad swoimi pracownikami, pozwany poniósł szkodę.

Między szkodą pozwanego, a zawinionym zachowaniem powoda istnieje przy tym adekwatny związek przyczynowy, gdyż szkoda nie powstałaby gdyby powód wykazał większą staranność w nadzorze nad swoimi pracownikami, sprawdził przed pracą ich stan trzeźwości i nie dopuścił osób znajdujących się pod wpływem alkoholu do wykonywania obowiązków pracowniczych.

Z uwagi na powyższe, pozwanemu przysługiwała skuteczna względem powoda wierzytelność o zapłatę kwoty 15.000 zł.

Wierzytelność ta była przy tym wymagalna w dniu złożenia oświadczenia o potrąceniu, gdyż pozwany doręczył powodowi notę księgową na kwotę 15.000 zł w dniu 19 lutego 2014r., wyznaczając mu 7 dniowy termin do zapłaty tej należności, liczony od dnia otrzymania noty.

Złożone przez pozwanego oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w kwocie 15.000 zł, z wierzytelnością dochodzoną pozvem było więc skuteczne i doprowadziło do umorzenia wierzytelności powoda do kwoty 57.385,47 zł.

W pozostałym zakresie złożone przez pozwanego oświadczenie o potrąceniu okazało się bezskuteczne.

Poza wierzytelnością w kwocie 15.000 zł pozwanemu nie przysługiwała bowiem względem powoda żadna z wierzytelności przedstawionych do potrącenia.

Jak ustalono na podstawie przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, powód nie przyjął na siebie zobowiązania wykonania 40 metrów bieżących murków prowadzących dziennie.

Z uwagi na powyższe bezzasadnym były roszczenia pozwanego wobec powoda o zapłatę kwot odpowiadających zwiększonym kosztom wynajmu koparki i szalunków w związku z nie zrealizowaniem przez powoda dziennego harmonogramu prac.

W ocenie Sądu pozwany nie udowodnił w trakcie procesu, że to powód ponosi odpowiedzialność za zaginięcie części podpór pionujących.

Powód zeznał bowiem, że podpory te zostały przez jego pracowników ułożone na palecie, a pozwany, mimo ciężącego na nim w tym zakresie obowiązku dowodowego nie udowodnił, że pracownicy powoda je zagubili.

Należy przy tym zauważyć, że po powodzie, prace przy wykonaniu murków prowadzących wykonywali pracownicy innych firm i nie można wykluczyć, że to oni odpowiadają za zaginięcie tych części szalunków.

W ocenie Sądu bezpodstawne są także sformułowane przez pozwanego w stosunku do powoda żądania zapłaty poniesionych rzekomo przez pozwanego zwiększonych kosztów mieszanki betonowej w związku z nieprawidłowym wykonaniem wykopu przez pracowników powoda.

Pozwany nie wykazał w trakcie procesu, by okoliczność taka miała miejsce, a zaprzeczyli temu powód i jego pracownicy.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że konieczność użycia większej niż przewidziana w projekcie ilości mieszanki betonowej mogła być spowodowana obsuwaniem się ścian wykopu na skutek opadów deszczu, za co nie można przypisać winy powodowi.

Pozwany nie udowodnił także wysokości szkody jaka rzekomo poniósł na skutek niewłaściwego wykonywania robót przy wykopach przez pracowników powoda.

Miarodajne dla określenia wysokości tej szkody nie mogą być bowiem wyliczenia przedstawione przez pozwanego w sprzeczności od nakazu zapłaty.

Pozwany, mimo ciężącego na nim obowiązku dowodowego nie wykazał by pracownicy powoda wadliwie wykonali 3 metry bieżące murka, nie uzbrajając go w tym fragmencie.

Twierdzeniom pozwanego w tym zakresie zaprzeczyli powód i zeznający w sprawie jego pracownicy.

Nie potwierdził ich także świadek R. T., który był osobą nie związaną z żadną ze stron procesu, w związku z czym nie miał on interesu w przedstawianiu przebiegu zdarzeń w sposób niezgodny z rzeczywistością.

Pozwany nie przedstawił przy tym żadnej dokumentacji fotograficznej potwierdzającej nie wykonanie przez powoda zbrojenia fragmentu muru.

W takiej sytuacji za niewystarczające do ustalenia tej okoliczności Sąd uznał zeznania świadka Ł. S. związanego zawodowo z pozwanym, a w związku z tym mającego interes w rozstrzygnięciu sprawy na jego korzyść.

Za całkowicie bezpodstawne Sąd uznał przedstawione przez pozwanego do potrącenia roszczenie odszkodowawcze z tytułu rzekomych strat jakie pozwany poniósł na skutek zbyt wolnego tempa wykonywania prac przez powoda.

Roszczenie to było bezzasadne nie tylko z uwagi na to, że jak wyżej wskazano strony nie zawarły umowy o roboty budowlane dotyczącej wybudowania przez powoda murków prowadzących, a co za tym idzie nie umówiły się, że powód jest zobowiązany do wykonania 40 metrów bieżących murka dziennie, ale także z tej przyczyny, że strona pozwana nie wykazała w żaden sposób jego wysokości.

Wyliczenie strat z prowadzonej działalności gospodarczej zdaniem Sądu wymaga wiadomości specjalnych. Dla ich ustalenia koniecznym było więc wydanie opinii przez biegłego, który musiałby ją oprzeć na dokumentacji finansowo – rachunkowej pozwanego.

Pozwany nie przedstawił w trakcie procesu takiej dokumentacji i nie wnosił o przeprowadzenie z niej dowodu.

Z uwagi na powyższe skoro pozwanemu nie przysługiwały skuteczne względem powoda wierzytelności ponad wierzytelność w kwocie 15.000 zł, złożone przez niego oświadczenie o potrąceniu nie mogło doprowadzić do umorzenia wierzytelności dochodzonej pozwem ponad tą kwotę.

Opierając się na w/w argumentach Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 57.385,47 zł.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 k.c., zasądzając je od dnia 1 grudnia 2013r. do dnia 27 lutego 2014r. od kwoty 72.385,47 zł. W dniu 1 grudnia 2013r. roszczenie powoda było już wymagalne, gdyż z tym dniem upłynęły wskazane w fakturach VAT terminy płatności.

Końcowa data naliczenia odsetek od kwoty 72.385,47 zł wynika ze skutecznego złożenia przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu kwoty 15.000 zł, które doprowadziło do umorzenia w tej części wierzytelności powoda.

Zgodnie z art. 499 k.c. oświadczenie o potrąceniu ma moc wsteczną od chwili, kiedy stało się ono możliwe.

Pozwany doręczył powodowi notę księgową na przedstawioną do potrącenia kwotę 15.000 zł w dniu 19 lutego 2014r., zakreślając mu 7 dniowy termin do uiszczenia tej należności, liczony od dnia otrzymania noty.

Z uwagi na powyższe należy stwierdzić, że termin ten upłynął z dniem 26 lutego 2014r.

Z dniem 27 lutego 2014r, przedstawiona przez pozwanego do potrącenia wierzytelność stała się więc wymagalna i z tym dniem doszło do skutecznego potrącenia jej z wierzytelnością dochodzoną pozwem.

W związku z tym odsetki od pozostałej do zapłaty kwoty 57.385,47 z zostały zasądzone od dnia 28 lutego 2014r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo między strony procesu.

Powód wygrał sprawę w ok.80% gdyż Sąd zasądził na jego rzecz od pozwanego kwotę 57.385,47 zł z dochodzonej kwoty 72.385,47 zł.

Z uwagi na powyższe pozwany został obciążony kosztami procesu w 80%, a powód w 20%.

Na poniesione przez powoda koszty składały się: opłata od pozwu – 3953 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – 3600 zł i poniesione przez powoda koszty stawiennictwa świadków – 1172,81 zł – łącznie 8.742,81 zł.

Z powyższej kwoty pozwany winien zwrócić powodowi 80%, a więc kwotę 6.994,24 zł.

Z kolei na poniesione przez pozwanego koszty procesu składały się opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego – 3.600 zł i poniesione przez niego koszty stawiennictwa świadków – 697,70 zł, co daje łącznie 4.314,70 zł.

Z powyższej kwoty powód winien zwrócić pozwanemu 20% , a więc kwotę 862,94 zł.

Po skompensowaniu kwoty 6.994,24 zł z kwotą 862,94 zł Sąd otrzymał kwotę 6.131,30 zł, którą zasądził tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz powoda.

SSO Jarosław Marczewski